

MOJA
ŠPANSKA
PRIČA
ESPAÑA CONTADA

Branislav
Đorđević

Capítulo 09 / Epizoda 09

mojaspanskaprica.com

9. epizoda: Španska priča Branislava Đorđevića

Zdravo! Dobro došli! Moje ime je **Ana Vučković Denčić** i ja ću vas voditi kroz podcast „España Contada“ – „Moja španska priča“ koji realizuje *Institut Servantes* u Beogradu.

U ovom podcastu saznaćete kako žive naši kulturni radnici u Španiji, šta bi nam preporučili od onoga u čemu i sami u Španiji uživaju, da li je bilo potrebno razrušiti neke predrasude da bi uspeali u svojim profesionalnim karijerama, koliko im je trebalo da nauče španski jezik, šta bi preporučili onima koji u Španiju možda žele da se presele, a šta onima koji samo žele tamo da otputuju zbog zadovoljstva i uživanja.

Obavezno ostanite do kraja podcasta zato što ćete saznati zanimljivosti o vezama Španije i Srbije, koje će vam predstaviti **Maja Sikimić**.

U današnjoj epizodi podcasta „España Contada“ – „Moja španska priča“ predstavlja nam se prevodilac, novinar, izveštač i bivši galerista, **Branislav Đorđević**. Govoriće o vezama Španije i Srbije, o tome koliko se Španci i Srbi poznaju i međusobno čitaju, predstaviće neke svoje prevode španskih autora na srpski jezik, ali i pričati o vibrantnom umetničkom životu Beograda 1980-ih godina.

* * *

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: Priča kojom započinjem ovaj razgovor jeste ono što se dešavalo dok je **Branislav Đorđević** još živio u Beogradu i bio galerista. Da li možete da se setite tih dana kada ste se bavili umetninama dok niste otišli u Španiju?

BRANISLAV ĐORĐEVIĆ: Kako da ne, to su bila divna vremena, ne samo za mene, nego i za Beograd. To su 1980-e godine kad je u Beogradu sve što se tiče kulture bilo sjajno: slikarstvo, književnost, Sajam knjiga BEMUS, BITEF, svi kulturni događaji. Bio je to čitav pokret, reka ljudi koji su dolazili sve to da vide. Sećam se otvaranja moje galerije, u holu *Ateljea 212*. Te večeri bila je premijera predstave „Sveti Georgije ubiva aždahu“. Nisam verovao da je otvaranje galerije tako veliki poduhvat, skupilo se toliko ljudi da je čitava ulica – tada se zvala

Lole Ribara, sada Svetogorska – bila zakrčena, zaustavljen je saobraćaj, toliko je ljudi došlo da vidi izložbu. No to nije slučaj samo s mojom galerijom, nego se to događalo i u drugim galerijama i na drugim kulturnim događajima. Beograd je u to vreme bio privržen pozorištu i književnosti. Sećate se sajмова knjiga kada je 300–400 hiljada posećivalo tu manifestaciju. Za BEMUS, BITEF ili FEST niste mogli naći ulaznicu danima. To je zaista bilo lepo vreme, ne samo meni lično, nego uopšte ljudima koji su se bavili kulturom.

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: Početkom devedesetih odlazite u Španiju gde ostajete. Šta je bio vaš glavni razlog za to?

BRANISLAV ĐORĐEVIĆ: U Španiju sam došao mnogo ranije, sredinom 1980-ih godina. Na Kanarskim ostrvima imam prijatelja iz detinjstva, koji je slikar i živi tamo čitav život. Otišao sam mu u posetu i jako mi se dopalo, odlazio sam više puta i vraćao se. Eh, 1990. godine, kada je počela ona nesreća koja je zadesila bivšu Jugoslaviju i Srbiju, našu zemlju, a posebno Beograd, čitav taj kulturni talas se ugasio. Ne mislim potpuno, nego prosto više nije bilo vreme za takvo nešto. Sećam se da u treću galeriju koju sam otvorio, danima niko nije ulazio. Ljudi su, naravno, brinuli o mnogo bitnim stvarima, sećamo se tih strašnih 1990-ih godina, nestašice svega, benzina, hrane, lekova. Bili smo zabrinuti za budućnost, šta će biti sutra, šta će se dogoditi, u kom pravcu sve to ide... i zato to nije bilo vreme da se čovek bavi galerijom, kulturnim događanjima. Bilo je pokušaja, radili smo nešto s pokojnim [Slobodanom Mašićem](#) i s ostalim ljudima koji su se bavili tim poslom. To su lepa sećanja, ali i tužna. Ljudi koji su radili u kulturi nekako su se povukli, sklonili, nisu bila vremena za to. Nažalost, to je tako. U tim odlascima u Španiju i povremenim dolascima u Srbiju, polako sam odlučio da ipak nastavim život na nekom drugom mestu. Tako se to dogodilo.

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: Da li ste tada znali da je to odluka „za zauvek“, da tako kažem, i da li ste u tom trenutku već znali španski?

BRANISLAV ĐORĐEVIĆ: Ne, nikad mi nije palo na pamet da odem iz zemlje. Radio sam u inostranstvu, imao izložbe, moja galerija je jedina iz bivše Jugoslavije zvanično učestvovala na nekom sajmu umetnosti, u Frankfurtu 1990. godine. To je bio veliki lični uspeh, ali i finansijski. Nakon toga sam dobio pozive gotovo svih bitnih sajмова umetnosti u Evropi, kao što su Madrid, Bazel i drugi. Naravno, to se prekinulo zbog rata, viza, nemogućnosti da se putuje, zemlja je bila blokirana finansijski. Sticajem okolnosti, zatekao sam se u Cirihi, imao sam tamo izložbu s mojim slikarima kad su uvedene sankcije protiv bivše Jugoslavije. To je bilo strašno, odjednom više nema aviona, ne možeš da putuješ, ne možeš ništa. Mislio sam da će taj rat i ta nesreća trajati tri-četiri meseca, pola godine, i gotovo, da to ne može da potraje. Svi smo bili zbunjeni – šta je, kako ovo, otkud rat, zašto sva ta nesreća? Nikad nisam mislio da odem iz zemlje, prvi put sam otputovao iz bivše Jugoslavije kad sam imao osamnaest godina, da vidim malo sveta. Otišao sam u Nemačku, tamo sam radio na građevini, zaradio novac, onda sam otišao u Amsterdam, koji je tada bio centar hipi pokreta, da sve to vidim i mnogo toga sam naučio. Dakle, moj odlazak u Španiju je sticaj okolnosti, jer sam upoznao jednu devojkicu, koja je kasnije postala moja žena. Jednostavno, nije bilo moguće raditi te stvari u Srbiji, nije bio ambijent. Otišao sam na neko vreme, šest meseci ili godinu, da vidim, očekujući da ću se vratiti. Stalno sam dolazio i odlazio, plan mi je bio da se vratim, da nastavim sve to, očekujući da će rat i ta nesreća kratko trajati. Poslednju galeriju zatvorio sam 1995, 1996. ili 1997. godine, ne znam tačno. Plaćao sam iznajmljeni lokal godinama, nadajući se da ću se vratiti nazad. Međutim, stvari su išle drugim tokom.

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: Za one koji se možda ne sećaju ili ne znaju, možete li da nam kažete kako su se te galerije zvale?

BRANISLAV ĐORĐEVIĆ: Ta prva galerija se zvala „Atelje 212“ jer je bila u holu *Ateljea 212*. Kasnije sam otvorio još dve galerije, zvale su se „Cipela“, zbog **Renea Magrita**, kog sam voleo, jedne njegove lepe slike. Ujedno je to bila asocijacija na pokret, na kretanje. Moja galerija je bila u Beogradu, ali sam stalno imao izložbe u inostranstvu, u Nemačkoj, Švajcarskoj itd. Nije toliko značajno kako se zvala moja galerija i šta smo mi radili, jer sam bio samo deo tog pokreta koji sam pomenuo na početku, izuzetnog kulturnog pokreta. Ljudi iz tog doba se sećaju kakav je to pokret bio u rokenrolu 1980-ih godina. Događaja je bilo na sve strane, pomenimo samo *Studentski kulturni centar*. Beograd i naša zemlja uopšte, bili su strašno zanimljivi za svet. Nije postojao niko značajan u pozorištu ko nije gostovao u Beogradu na BITEF-u. Važni rokenrol muzičari su dolazili i naši su odlazili u inostranstvo. To je bio izuzetan period u kulturnom životu u celini, književnosti, slikarstvu itd.

Nažalost, to se ugasilo, rasparčani smo na komade u dijaspori, svi smo bili izolovani. To je bila velika nesreća, ali, eto, tako se dogodilo. Ta prva galerija nije nešto izuzetno bitno, imao sam određeni uspeh, radio sam na tome, ali ne bih je izdvojio kao nešto specijalno, jednostavno to je bio kulturni duh koji je vladao u Beogradu.

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: Branislave, onda odlazite u Španiju. Kako vas je Španija prihvatila, kako su izgledali ti prvi dani i da li ste već na početku te nove etape života nastavili da se bavite umetnošću?

BRANISLAV ĐORĐEVIĆ: Odlazio sam više puta, kao što sam rekao, na Kanarska ostrva i u Španiju, i manje-više sam upoznao španski duh: otvoreni su, zanimljivi, u smislu interesa za strance, ko smo, šta smo, šta hoćemo, odakle smo... Vrlo su otvoreni i zato ste odmah prihvaćeni, mnogo je lakše nego u nekim drugim zemljama koje imaju drugačiji mentalitet. Maltene se osećate kao kod svoje kuće, u kaficu vas časte, lepo prime, pitaju vas, interesuju se, hoće da pomognu. To je bilo jako slično Beogradu, jer se i ovde događa isto. Poznavao sam tada strane dopisnike koji su bili oduševljeni, nisu hteli da idu iz Beograda. Jedan je otišao u Kairo, gde je dobio veću platu i bolje uslove, ali se vratio posle šest meseci. Dakle, hteo sam da nastavim da radim sa slikarima iz Srbije, međutim, tada je došao strašan rat i nije bila prilika za to. Mi, Srbi, bili smo proskribovani svuda u svetu, to je bila strahovita antisrpska kampanja, u 99% slučajeva potpuno neosnovana, zainteresovana za neke druge stvari, pa to nije bio ambijent za posao. Novine i štampa vas osuđuju kao narod, a vi izlažete srpske slikare... to nije moglo da prođe. Zato sam odustao, ali mislim da imamo dobro slikarstvo, da može to da se radi. No moja odluka je bila drugačija i tada sam počeo da radim nešto drugo. Pošto sam završio *Fakultet političkih nauka*, imao sam puno kolega novinara, a u međuvremenu je nestala mreža dopisnika u svetu. „Politika“ i televizija, recimo, imali su dopisnike po celom svetu: Vašington, Berlin, Moskva, Tokio... odjednom je sve to nestalo zbog finansijskih problema, pa su me zamolili da, kao jedini novinar u Španiji tada, pokušam da radim nešto od toga. Radio sam s „Politikom“, „NIN“-om, čiji sam dopisnik bio devet godina, sarađivao sam i s drugim časopisima, par puta sam uradio priloge za televiziju.

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: O čemu ste govorili tom prilikom, da li ste davali neku opštu sliku života u Španiji ili je i dalje fokus bio na kulturi i umetnosti?

BRANISLAV ĐORĐEVIĆ: Kao jedini novinar ovde, pisao sam sve što je moglo da se napiše o Španiji. Svašta sam pisao, političke i ekonomske članke, priloge iz kulture, sportske naročito, jer je tada bilo dosta naših sportista ovde, fudbalera, košarkaša, koji su bili zvezde u svojim ekipama. **Željko Obradović**, danas trener Partizana, vodio je Real Madrid, **Peđa Mijatović** je tada igrao za Real Madrid, **Savo Milošević**, mnogi, ne bih da izostavim nekoga. Bilo ih je na desetine i bili su vrlo poštovani svuda. Bilo je naročito zanimljivo pisati o ekonomskim i političkim problemima Španije, ali i o onome što me je posebno zanimalo – o istoriji Španije. Studirajući, prolazeći kroz naše obrazovanje, inače veoma dobro, malo se saznavalo o Španiji. Bivša Jugoslavija decenijama nije imala diplomatske odnose sa Španijom i zato smo se međusobno slabo poznavali. Sada se poznajemo mnogo više, zahvaljujući novim odnosima, diplomatskim, kulturnim, ali pre 30–40 godina vrlo su malo znali o nama, kao i mi o njima. Tokom mojih studija pominjali smo frankizam, Građanski rat u Španiji i slično. O tome se ponešto znalo, pogotovo zato što je bilo mnogo Srba, i uopšte Jugoslovena, koji su učestvovali u Španskom građanskom ratu na republikanskoj strani. Mislim da je bilo oko 1700 ljudi, to su takozvani španski borci. Dakle, o tome se nešto znalo, ali ona stara istorija Španije, poznavala se vrlo slabo. Bilo mi je strašno zanimljivo da vidim šta se sve događalo. To je spektakularno područje, Španija je, istorijski gledano, velika nacija, i to je fascinantno za proučavanje.

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: Kako ste saznavali o tome, samo čitajući knjige ili putujući Španijom?

BRANISLAV ĐORĐEVIĆ: Obe stvari su bitne. Najpre putujući, prošao sam celu Španiju, takoreći nema istorijski bitnog mesta u kom nisam bio. Odjednom vidite šta se sve tamo događalo, uđete u neku crkvu ili muzej i vidite istoriju od 300–400–500 godina u tom mestu, kao što su, na primer, Valjadolid ili Samora, ili Segovija, na svega 90 km od Madrida. U Segoviji se nalazi akvadukt koji su napravili Rimljani i još može da funkcioniše, pa vidite ostale stvari i pomislite „ovde se nešto bitno događalo, daj da vidim šta je“. Onda uzmete knjige i čitate, to mi je izuzetno zanimljivo i veoma mi je koristilo za upoznavanje španskog mentaliteta, govorim u političkom, ekonomskom i drugom smislu. Kako se pravi nacija, kako se održava nacija pet stotina godina. To mi je bilo uzbudljivo, zato sam dosta pisao o tome, a kasnije i prevodio.

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: Šta vas je na tom putu iznenadilo i koji vam je omiljeni deo Španije u koji posebno volite da idete?

BRANISLAV ĐORĐEVIĆ: Vrlo pozitivno me je iznenadila – ako mogu da kažem nešto ukratko o Špancima kao narodu – *cortesía*, kako bi oni rekli – ljubaznost, stav i poštovanje. Čak i kad se ne slažu s vašim mišljenjem, tu nema zle krvi, svađa i sličnog. Dalje, kao novinar, bio sam akreditovan na mnogim konferencijama, u Vladi i Monkloi, kao i u manjim mestima. Često sam odlazio u Bilbao jer tada je ETA bila aktivna. Uvek, ali uvek, vas prime s izuzetnim poštovanjem. Pazite, ja sam novinar iz Srbije tog doba, pored mene su kolege iz BBC-ja i velikih svetskih kompanija. Španci su uvek imali isti odnos prema svima, uvek su pokazivali izuzetno poštovanje, sve što vam je trebalo kao novinaru – radio, televizija, kamere, intervjui sa svima – bilo je obezbeđeno. To me je iznenadilo. A gde volim da putujem? Kad kažemo Španija, zapravo ih ima više (smeh). Španija je jedna država, ali kad idete od severa na jug, toliko je različito u geografskom smislu, ali je svuda dobro. Zanimljiv je sever, izuzetno, zatim Andaluzija, Kanarska ostrva, i zbog emotivnih razloga. Svuda je zaista jako dobro i, što je interesantno, različito. Na severu pada kiša, pljušti, a ovde na jugu je sunce. Drugačija je hrana, ali opet dobra, pa je mentalitet donekle drugačiji, na primer, ljudi koji žive severnije od Madrida malo su zatvoreniji nego u Andaluziji. No ako imate prijatelja, recimo, sa severa, to vam je prijatelj „do groba“, što se kaže. Malo teže sklapaju prijateljstva, valjda imaju neke drugačije filtere, ali kad jedanput imate prijatelja sa severa, to je zauvek. S juga, takođe, s tim da je tamo mnogo lakše uspostaviti kontakt, veseli su, verovatno zbog klime, toplo je, čitav dan ste na ulici i lako je sklopiti prijateljstvo. Lepo je, veoma lepo.

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: Šta ste tim novostečenim prijateljima u Španiji, kao i kolegama novinarima, pričali o Srbiji, šta ste im preporučivali, a da dolazi odavde?

BRANISLAV ĐORĐEVIĆ: Kao što sam pomenuo, slabo smo poznavali Španiju pre 30-ak godina i oni nas. Mislim da nas je *Institut Servantes* zbližio. To su jako bitne stvari koje su pomogle da se međusobno upoznamo. Šta sam im govorio? Kao prvo, malo su znali o Jugoslaviji, o Srbiji pogotovo, o istoriji. Kao što smo se mi najviše bavili Građanskim ratom iz 1936. godine, oni su znali da je Jugoslavija – Tito, komunizam, samoupravljanje, Dubrovnik i još ponešto. Prosto nisu ništa znali o istoriji Srbije. Onda sam napisao nekoliko članaka o našim manastirima, o mentalitetu, o velikim festivalima koji se održavaju u Srbiji. Zahvaljujući tome, počeo sam da dobijam pozive za mnoga gostovanja na televiziji, radiju, Madridskom sajmu knjiga itd. Šta sam im govorio? Da otputuju u Srbiju, da malo vide i pročitaju. Međutim, ovde nema knjiga o nama. Kad sam došao u Španiju pre 30 godina, **Ivo Andrić** nije bio u prodaji. Zamislite, Ivo Andrić! Da ne govorimo o manje poznatim piscima. Mislim da mi, kao država, treba da uradimo mnogo više na tom planu. Nemamo kulturni centar u Španiji, nemamo nijednu instituciju kulture, sve se svodi na individualne pokušaje. Primera radi, moji prijatelji su imali onlajn časopis u kom smo pisali o Srbiji. Mnogi Španci nisu znali da je Srbija bila četiristo i nešto godina pod Osmanskim carstvom. Razlog za to nije njihovo neznanje, već nisu postajali politički odnosi, kao ni kulturni ni ekonomski, jednostavno se nismo poznavali. Recimo, ako u Srbiji nekom pomenete kralja **Filipa II**, izuzetno bitnog, ili **Karlosa III**, niko ne zna ništa o tome, osim hispanista koji se bave Španijom i studiraju španski jezik. To je razumljivo, zašto bismo sve to znali. No s druge strane, zašto ne bismo znali malo više o jednoj velikoj zemlji i velikoj istoriji. Bili su prisutni i kod nas, u Herceg Novom, u Boki kotorskoj. No ne treba da čekamo da oni nas otkriju, treba da im pružimo priliku da nas upoznaju. Naravno, to se sad mnogo poboljšalo, pre 30 godina je bilo pravo čudo da neko zna ponešto. Sećam se, kad je bilo to strašno bombardovanje, agresija na našu zemlju, da sam gostovao na televiziji u Bilbao i San Sebastijanu. Najpre sam im se zahvalio na toj prilici, jer je to bio prvi put da na Baskijskoj televiziji govori neki Srbin. Svi su se nasmejali i rekli da je zaista tako. Kako ćemo se poznavati ako se ne upoznamo lično, privatno ili putujući turistički. To se dosta izmenilo. Nismo imali direktnu avionsku vezu za Beograd trideset godina ili nešto manje, preterao sam, dvadesetak godina nije postojala direktna avionska linija Madrid–Beograd. Turisti vrlo retko dolaze ovde i španski turisti retko odlaze u Srbiju. Odveo sam mnogo ljudi, mojih prijatelja, obilazili smo Srbiju. Iznenadili su se mnogočime, najpre našim manastirima, običajima, hranom. Dopao im se taj beogradski duh, ta otvorenost, odjednom ih svi zovu, tapšu ih po ramenu, čašćavaju, ne daju da se plati, što se isto događa u Španiji. Moja žena i moji prijatelji, mnogi Španci, novinari i drugari iz privatnog života, koji su obišli Srbiju, bili su potpuno oduševljeni. Ništa nisu znali o nama, a tu smo na sat i po avionom. S druge strane, bio sam u delegaciji 2005. godine kad je otvoren *Institut Servantes* u Beogradu. Tad sam imao predavanje na temu „Lorka u Srbiji“. Interesantno da su ljudi iz španske

delegacije, koji su tada radili u *Institutu Servantes*, isto tako bili iznenađeni hranom, ljubaznošću ljudi. Bilo je hladno vreme, decembar, pa nismo mnogo šetali, ali ih je dosta toga pozitivno iznenadilo. Dakle, ako hoćeš da upознаš svet, treba da putuješ, a da bi nas Španci upoznali još bolje, mi treba da radimo na tome, kao što to radi odlični beogradski *Institut Servantes*.

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: Na tome radite i vi. Na neki način ste most koji povezuje te dve kulture samom činjenicom da prevodite važna dela i da i sami pišete.

BRANISLAV ĐORĐEVIĆ: Pa jeste, ali ne bih rekao da sam most, to je preterano. Pokušavam da ovo o čemu govorim pretočim i u delo, ne samo da kažem. Kao što nije bilo dela Ive Andrića u vreme kad sam došao u Španiju, u beogradskim knjižarama sam malo toga mogao da nađem od aktuelne španske književnosti. Zna se manje-više za špansko „zlatno doba“, za **Lopea de Vegu** i **Kalderona de la Barku**, pogotovo oni koji studiraju španski i ljudi iz sveta pozorišta, jer se igralo dosta predstava tih pisaca. Međutim, uvideo sam da ima mnogo dobrih novih pisaca, mnogo mlađih u odnosu na ove koje sam pomenuo, a pošto nisu bili prevedeni kod nas, počeo sam da ih prevodim. Bilo mi je zanimljivo da njihove knjige prevedem na srpski, kako bi bili čitani i u Srbiji. Bio sam vrlo ponosan, jer je prva knjiga koju sam preveo, tri meseca bila najčitanija u *Biblioteci grada Beograda*. To mi je dalo podstrek, video sam da postoji interesovanje za to. Počeo sam da prevodim, i to na tri nivoa: prvo istorija, ono što me je jako zanimalo, istorija Španije, drugi deo je bila aktuelna španska književnost, pisci koji žive i rade sada u Španiji, a treća nešto oko pozorišta, to sam isto radio, preveo sam neka bitna dela. Uvek sam polazio od toga da ih slabo poznajemo: izvolite literaturu, pa ko hoće da ih upозна, može da čita. Isto tako bih voleo da bude i sa suprotne strane: hoćete da znate nešto o Srbiji, evo, pune su knjižare srpskih pisaca. Nažalost nije tako. Ponavljam, u Beogradu ima ljudi koji dobro poznaju Španiju i bave se njome, imamo Katedru za španski već pedeset, možda i više godina. Ima ljudi koji znaju španski, govore odlično, prevode i rade na tome. Međutim, hteo sam da uradim nešto drugo. Uzmimo, na primer, nekog dečaka od 12 ili 15 godina koji ne zna ništa u Španiji, o istoriji Španije, a hoće da sazna. Zato sam počeo da prevodim knjige koje su lakšeg nivoa, ne one enciklopedijskog tipa. To je jako uzbudljivo, recimo, **Kristifor Kolumbo**, **Ernan Kortes**, osvajanje Meksika, pa Filip II, čovek koji uređuje Španiju, **kraljica Izabela** itd., bilo mi je zanimljivo približiti to našim čitaocima. Ne znam koliko sam u tome uspeo, ali nastaviću jer mi se čini važnim. No nisam nikakav most, jednostavno me to zanima, volim to da radim. Bilo je i nekih stvari koje potvrđuju da radite dobro. Upoznao sam nekoliko studenata španskog jezika koji usavršavaju španski, došli su ovde na doktorate, i rekli su mi da su zahvaljujući mojim prevodima saznali nešto o savremenoj literaturi, jer se na fakultetu studira klasična španska književnost. To mi je bila potvrda da radim nešto dobro i da mogu da nastavim.

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: Preveli ste mnogo knjiga savremenih španskih pisaca, pa vas molim da nam izdvojite nekog ko je upečatljiva pojava u španskoj literaturi ili ko se vama posebno dopada, a da znate da je ta knjiga prevedena i da može da se nađe u našim knjižarama.

BRANISLAV ĐORĐEVIĆ: Da, zaista, preveo sam dosta savremenih pisaca. Skoro sa svima sam dobar prijatelj jer morate sarađivati s piscem čija dela prevodite, bez toga ne ide dobro. **Huan Marse**, nažalost pokojni, njega bih izdvojio. Interesantna ličnost, levičar, piše o Kataloniji posle Građanskog rata, odličan pisac. **Rafael Ćirbes** koji je gostovao u Beogradu, njegove knjige su sjajne. U Španiji su ekranizovane kao serije njegove knjige o španskoj građevinskoj mafiji, to su: „Krematorijum“, „Na obali“. Zatim **Eduardo Mendosa**, vrstan pisac. Njegov roman „Borba mačaka“ koji je smešten u 1936. godinu pred ulazak u Građanski rat. Dalje, **Havijer Serkas**, jedna od poslednjih knjiga koje sam preveo je njegova, zove se „Anatomija jednog trenutka“. Radi se o pokušaju državnog udara 1981. godine, kada Španska žandarmerija i Tehero zauzimaju Parlament. To je dramatično i uzbudljivo razdoblje, pa se na taj način može upoznati istorija Španije. To su neke knjige, mada ima ih puno, prevode i drugi ljudi dosta.

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: A kad vas neki prijatelj pita za vašeg omiljenog pisca na srpskom jeziku, ko je to?

BRANISLAV ĐORĐEVIĆ: Mislite li na naše pisce?

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: Da.

BRANISLAV ĐORĐEVIĆ: Pre svega, **Ivo Andrić**, **Meša Selimović** i jedan izvanredan pisac, **Beli Marković**...

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: Radovan Beli Marković, da.

BRANISLAV ĐORĐEVIĆ: Nažalost, nisam mogao da ga prevedem na španski. Bez Andrića i **Meše Selimovića**, bez **Borislava Pekića**, **Miloša Crnjanskog** ne može se ići dalje. Objavljen je prevod Crnjanskog, jako davno, „Seobe“, ali je dosta loše urađen jer je prevedeno s francuskog. Njihova dela treba prevesti, to je naša najbolja literatura. Mada ima i mlađih pisaca koji su veoma vispreni, vrlo dobro rade. Nažalost, ne prevodi se mnogo na španski, no dobro, doći će i to vreme.

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: Živite već dugo u Španiji, koji su vaši španski rituali, kako izgleda jedan vaš prosečan dan?

BRANISLAV ĐORĐEVIĆ: Sad manje radim, ne radim u novinarstvu, samo ponekad napišem članak, pa imam više vremena da se posvetim svojoj literaturi, jer bih hteo da završim nešto što sam započeo. Kad kažete, kako započinje dan... svakako drugačije nego u Beogradu. Ono što mi je smetalo u početku, posle sam se navikao, jeste činjenica da ovde sve počinje da radi od 9–10 sati ujutro. Ja sam ranoranic, u 7:30 sam već na nogama. Šta da radim do 9 sati kad je sve zatvoreno? To mi je u početku smetalo, sat i po nema ništa otvoreno, ni kiosk, ni kafić, ni samoposluga, ništa. Onda sam promenio navike, počeo sam prepodne da džogiram i radim gimnastiku do 9 sati, da ne bude prazno vreme. Kao i uvek, pročitam svu štampu, vesti, da vidim šta se događa kod nas i u svetu, posle toga radim, nešto prevodim ili pišem, ili čitam. Dugo sam živeo u Madridu, sada sam se preselio na obalu, u Benidorm, pored Alikantea. To je drugačiji način života, Mediteran, plaža i te stvari, lakše je za život. U Madridu je bilo tako, pre podne džoging, gimnastika, posle toga, naravno, kafica i novine, da saznam novosti i negde oko 10 sati sam počinjao da prevodim.

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: Pravi novinarski život.

BRANISLAV ĐORĐEVIĆ: Tako je, apsolutno. Sad je drugačije, lakše mi je. Kad sam bio novinar, radio sam aktivno, uvek se nešto događalo, ali ne događa se sve pre podne, kad ste slobodni, nego se neke stvari dešavaju i u ponoć. Sećam se velikih demonstracija nakon napada na Irak **Sadama Huseina**. Demonstracije su organizovane ispred sedišta, tada vladajuće, Narodne partije. Bili smo u kafiću i gledali utakmicu, Real Madrid je igrao protiv nekoga, i odjednom stiže vest – zahvaljujući mobilnim telefonima sada je sve lakše – demonstracije su tu i tu. Odmah otrčite tamo i ostanete do ujutro da vidite šta se događa. Novinarski život je takav, tu nema radnog vremena, već radite kad treba. Kada se dogodio atentat islamista na Atoći, kada su podmetnuli bombe na vozove i ubili 193 ljudi, za to sam saznao ujutru. Dobio sam informaciju od Vlade jer su mi slali mejlove i obaveštenja. Tada skoro dva dana nismo išli kući. Na sreću, živeo sam blizu, pa bih otrčao do kuće, istuširao se, presvukao i trk nazad. Sad mi je drugačije, lakše, sad ne radim, više me zanima književnost nego sve to, ali pratim i dalje, pogotovo pratim šta se radi u Srbiji.

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: Branislave, opišite svoj život u Španiji u tri reči.

BRANISLAV ĐORĐEVIĆ: U tri reči... Šteta što je Srbija daleko (smeh).

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: Hvala mnogo na ovom razgovoru.

BRANISLAV ĐORĐEVIĆ: Hvala i vama.

* * *

ANA VUČKOVIĆ DENČIĆ: Ako vam još držimo pažnju, hvala vam na tome. Umesto male nagrade, sledi još jedna srpsko-španska priča koju je pripremila **Maja Sikimić**.

Poštovani slušaoci, ne znam da li ste čuli za Fuenlabradu u Španiji. Verovatno jeste ako pratite košarku, jer je reč o mestu u kom je košarkaški klub Partizan ostvario zaista veliki uspeh. Međutim, ovo nije priča samo o sportskom uspehu, već o snazi prijateljstva, solidarnosti i poštovanja. Šesnaestog aprila 1992. godine agencije su javile, a španski „Kanal plus“ preneo kratku vest: „Predvođena trenerom debitantom, grupa mladića je osvojila titulu košarkaškog prvaka Evrope, iz egzila!“. Ovo je priča o njima. Je li tako, Majo?

MAJA ŠIKIMIĆ: Tako je, Ana. Šampioni su bili deseterica momaka za nezaborav: **Aleksandar Đorđević, Predrag Danilović, Nikola Lončar, Vladimir Dragutinović, Željko Rebrača, Zoran Stevanović, Mlađan Šilobad, Ivo Nakić, Slaviša Koprivica i Dragiša Šarić.**

Kada je počeo rat u Hrvatskoj, Košarkaški klub Partizan je, iz političkih razloga, dobio zabranu da igra na svom terenu. Zabranu je izrekla FIBA, uz napomenu da, ako žele da nastave da igraju, to mogu – na nekom drugom mestu. Ukazala se mogućnost da Partizan koristi sportsku dvoranu „Fernando Martin“, južno od Madrida, u mestu Fuenlabrada. Predvođena trenerom debitantom, **Željkom Obradovićem**, grupa mladih igrača spakovala je kofere i otišla u Španiju.

Trideset godina kasnije i dalje živi uspomena na ovu avanturu. Španski „Kanal plus“ je 2012. godine o tome snimio i dokumentarni film pod nazivom „Partizan iz Fuenlabrade“.

U sastavu Partizana, svi igrači bili su Srbi osim **Ive Nakića**, hrvatskog igrača koji je igrao u Srbiji dok se rasplamsavao rat u bivšoj SFRJ. U teškim okolnostima, daleko od svog doma, dok su brinuli za svoje porodice, nemoćni da utiču na događaje u svojoj zemlji, trebalo je da igraju Kup evropskih šampiona.

Pre prve utakmice, Obradović je okupio igrače i rekao im da moraju da zadobiju naklonost i podršku meštana. Odigrali su sedam utakmica i izgubili samo jednu, od Estudijantesa, a najjači utisak bila je dodatna energija s kojom su igrali protiv Huventuda iz Badalone. Publika je znala da je s druge strane španska ekipa, ali je za njih, njihova ekipa, ekipa za koju su navijali, bio Partizan!

Igrači i jedne i druge ekipe našli su se u čudu. Partizanovci kažu da su im, pošto u to vreme još nisu znali španski, drugi prepričavali da je domaća javnost osuđivala navijače iz Fuenlabrade zbog toga što su navijali za srpske igrače. Tadašnji gradonačelnik mesta, **Hose Kintana**, i trener **Željko Obradović**, primetili su da to nije bilo neobično jer su ih meštani doživljavali kao svoju ekipu.

Kada se Partizan kvalifikovao u četvrtfinale, u kom je igrao protiv Knora iz Bolonje, FIBA je dozvolila Partizanu da igra u Beogradu. Prvo što su uradili, bilo je da pozovu publiku iz Fuenlabrade. Domaća publika želela je da meštanima Fuenlabrade, koji su doputovali u Beograd, zahvali na gostoprimstvu ukazanom igračima Partizana. Aplaudirali su im skoro pet minuta! U finalu su igrali ponovo sa španskim Huventudom. U poslednjim sekundama utakmice odlučujući koš dao je **Saša Đorđević** i rezultatom 71:70 Partizan je postao prvak Evrope!

„Taj šut je promenio život svima nama“, rekao je u dokumentarnom filmu „Partizan iz Fuenlabrade“, trener **Željko Obradović**, dodajući da taj osećaj nikad više u karijeri nije doživeo. Bila je to prva od osam titula prvaka Evrope koje je **Željko Obradović** osvojio.

„Mi smo bili najbolji igrajući košarku, tako smo predstavljali svoju zemlju i branili je na naš način. Bila su to teška vremena i teren nam je bio spas“, rekli su bivši igrači.

Bila je to do tada nepoznata grupa mladića od 19, 20, 21 godine, koja je trijumfovala daleko od svog doma, daleko od svojih navijača, zbog rata. Bio je to trijumf iz izgnanstva. Bio je to Partizan iz Fuenlabrade.

„Danas Fuenlabrada ima košarku, zato što je Partizan igrao tamo“, rekao je **Hose Kintana**, bivši gradonačelnik i predsednik košarkaškog kluba iz ovog mesta, koji i danas u svojim prostorijama čuva uspomenu na Partizan.

Taj period igračima će zauvek ostati u srcima, a mnogi se ove godine sećaju kao najlepše u svom životu, uprkos svim teškoćama koje su ih tamo odvele.

Priča o Partizanu iz Fuenlabrade ostaje da živi kao priča o velikom sportskom uspehu koji je stigao ne samo zahvaljujući velikom talentu i trudu igrača i trenera, već i zahvaljujući solidarnosti, čovečnosti i podršci koje su im njihovi domaćini demonstrirali na najlepši način.

* * *

„Moja španska priča“ projekat je *Instituta Servantes* u Beogradu i *Ambasade Kraljevine Španije* u Beogradu